UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Officio procuratoris Cæsaris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

do negotiorū, prebeat iuſtū impedimentū, vide Barb. in repe
titiōe Rub. de fide inſtru. Itē de materia qd habeat facere im
peditus, ad ꝓbādū impedimētū qđ ſit neceſſe ꝙ expreſſe ꝓte-
ſte: de impedimēto, vide Fely. in c. ex trāſmiſſa. in princi. extra
de ꝑſcr. ꝛ ibi ēt ponit multa, de mō ꝓbādi impedimētū, ꝛ ꝙ de-
beat fieri preſtatio, ꝙ vbi impedireť ex facto iudicis, debeat fie
ri reqſitio a iudice cū inſtantia. vide Iaſ. in l. ꝓperādū. §. ſin-
aūt vtraqꝫ. C. de iudi. vbi multa pulchra refert, ꝛ vide ēt ꝙ de-
beat fieri ꝓſtatio ꝑ impeditū. Corſet. ī c. grādi. in verſ. no ibi
ꝑ hoc aūt. de ſupplē. negli. ꝓla. in vi. vide Alex. de pupillo. §. ſi
qs ipſi ꝓtori. ꝛ de ope. no. nū. vbi ēt Iaſ. in ij. notabili. An aūt
credať iudici aſſerēti ſe fuiſſe abſentē, vel aliter impeditū, vi-
de in l. ſi forte. ſ. de caſtrē. pec. ad Bar. Itē de materia iſta im-
pedimēti, in cā appellatiōis, vide q̄ habes in auť. ei q. C. de tē.
appel. ꝛ in auť. itē ſi eo. Et gnāliter ad materiā impedimēti vi
de Iaſ. in l. ſi. ſ. de ferijs. Peru. in c. ex rōne. de app. late Felyn.
c. venerabilis, de iud. Iaſo. in d. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝓtori.
vbi limitat.

* CLAVD. ¶ Et facti. Vide plura per Fely. in c. ex tranſmiſ-
ſa. de preſcrip. ꝛ Pau. de Caſt. in conſi. cxc.

e ALEX. ¶ Impedimētū. Limitatio ad regulā ñ valēti agere
ꝛc. ꝛ no. Ang. hāc gl. ſingulariter in ṽbo, reſtitueret, qđ cōcur-
rit ꝑſcriptionis tꝑs, ſi iudex ꝓpter multitudinē negotiorū im
peditus eſt, adeo ꝙ cū nō poſſim adire, ꝛ ꝙ impedimēto iuris,
nō currat preſcriptio, eſt tex. ꝛ glo. ꝛ ibi Bar. in l. j. §. ſi qs pro
pter. de iti. actuqꝫ pri. ꝛ ibi dixi.

f POMA. ¶ Quero. Vide Panor. cōſi. iij. in ſ. dubio. in ij. vol.
ꝛ cōſi. xxij. eo. volu. ꝛ per Felyn. in c. ex tranſmiſſa. de preſcrip.

g ALEX. ¶ Rñde ad ꝓmū. Vide ꝙ no. Bal. ꝛ Ang. in l. j. C. de
anna. exceptio. Et vide Bal. in l. naturaliter. ſ. de vſuc. ꝛ oīno
Imo. l. c. q2 ꝓpter. de cōceſ. ꝓbēd. ꝛ ibi dicit ꝙ de iure Cano. im-
pedito impedimēto facti, nō currit ꝑſcriptio: qd aūt ſi agere
volēti obſtet exceptio ꝯpēſatiōis ꝑ Pet. de Ancha. in cōſil. v.
☞ Pro intellectu l. ſancimus. §. donec. C. de iure delib.

h ALEX. ¶ Cognoſcere. Subſtantiam ꝛ effectus huius diſpu-
tationis, vide in d. l. ſi quis forte, hic alleg.

LEX XVII.

SI forte. No. ꝙ ignorās pōt id quod non poſſet
ſciens, contra l. Labeo. ſ. de ſupelꝉ. leg.
Sol. Ibi ſcientia vel ignorantia, non eſt de ſubſtantia.

LEX XVIII.

a **PLebiſcito.** [a] No. gl. que dicit ꝙ debent ali-
qua ancenia recipere, tñ repre-
hendiť per Gul. q2 inhumanū eſſet, nō recipere in-
terdum aliqua encenia, per l. ſolent. ş. de offi. procu. ꝛ
lega. Nec obſtat. §. hic alleg. in gl. qui dicit, ꝙ auaritia debet re
* frenari, quia non eſt auaricia, aliqua recipere.*

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Plebiſcito. Vide Ang. ī l. iuriſgē. §. ꝓtor. ſ. de pac.
P P AV. P. ¶ Circa iſtud ꝙ nō pñt officiales munera accipere,
vide q̄ dicit Deutero. c. x. ꝙ munera excecāt oculos ſapientuꝫ,
ꝛ mutāt verba iuſtorū. ſm Ang. ī l. nō dubiū. C. de teſt. ꝛ ibi ſis
circa pñ. vide q̄ dr Bar. in l. Aquili⁹. ſ. de don. vbi dicit an poſ-
ſit habitās gratis, accipere ab alio, vide Ale. cōſil. ccv. volu. ij.
* CLAVD. ¶ Recipere. Vide omnino Ale. ꝯſi. ccvj. l. iiij. dubio.

LEX XIX.

OBſeruandum. [a] Magiſtrat⁹ nō dꝫ
leuis eſſe ſuis officia-
libus, ſeu ſubditis, ne alias cōtēnatur. h. d. No. tex. ꝙ
ex conuerſacione equali naſcitur contemptus, ꝛc. Et
no. ibi, non eſt conſtantis, ꝛc. Et hoc faciunt Bononienſes.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Obſeruandum. vide pro hoc Cep. conſi. xl.

LEX XX.

a **LEgatus.** [a] No. iſtā legē [b] optimaꝫ ꝛ hic eſt
b caſus ſm Ia. But. ꝙ donatio fa-
c cta a Cōſtātino [c] nihil valuit, q2 a ſeipſo nō potuit ab
dicare, niſi in manibus populi Ro. Et ſigna glo. dixi
ş. in proe. Cōtrariū no. in l. j. §. cū vrbem. ſ. de offic. prefec. vrb.
Vide Inno. in c. qđ in duobus. ꝛ c. ſi. de renun. ꝛ c. ſi. de reſti. in
integ. vbi per eum: ꝛ multa pulchra circa iſtam legem vide.

ADDITIONES.

a P. P AV. P. ¶ Legatus. An valeat renūtiatio officij vel benefi-
cij abſqꝫ eo ꝙ fecit in manibus ſuperioris. vide Alexand. in l. ſi
quis vi. §. differentia. in fin. ſ. de acquiren. poſſeſ.

b AND. BARB. ¶ Iſtā l. Bar. ī cōſi. cxcvj. ici. ciuitate Camerie
ſi. vbi ꝯſuluit ꝙ rector ꝓuīcie dixit, dū legatiōis officio fungere
mur, an vitieť cū eſſet rector: ꝯſuluit ꝙ ſic, q2 rector dr legat⁹.

c ALEX. ¶ Cōſtātino. Vide omnino Bar. i l. ſi qs. §. differētia.
in ſi. de acq. poſ. ꝛ ꝑ doc. in c. ex ore. de his que ſi. a ma. par. cap.
Ro. in l. is qui heres. in prin. de acqui. heredi. Bal. in l. Barba
rius Phil. ad fin. ş. de offi. preto. ꝛ que no. in c. de regularibus.
ꝛ in c. ex inſinuatione. de ſimo. ꝛ ibi per Doc.

LEX XXI.

PReces. Nota quod ſi hic loquiť, quod
agať ciuiliter de ſeruo corrupto
ꝓbať ſcđm Gulielmū qđ acta in cauſa ciuili, ꝓ-
bēt in cā criminali, q2 in fine dicit de criminali,
dū dr, ſeueriſſime. gl. eſt in l. ſi qs ad ſe funduꝫ.
C. ad leg. Iul. de vi. ꝛ not. in l. is apud quem. de
eden. ꝛ ꝑ Cy. in l. j. C. quā. ciui. ac. cri. ꝑiu. ꝛ ī d. l. ſi qs. Facit tex.
in auť. de māda. princ. § qđ ſi pelinquentes. ꝛ alleg. l. interdum.
§. qui furem. ſ. de fur. facit l. pe. ſ. de calum. ꝛc.

---

a De officio procuratoris. Cæſaris. [a] Rubri. xix.

ADDITIO.

a P. P AV. P. ¶ Super rubri. de offici. procurato. Ceſaris. Adde
quod de materia iſta ponit Iaſ. hic in lectura.

LEX PRIMA.

1 ☞ Acta ꝛ geſta quomodo differant. ꝛ in repe. num. 1.
2 Libellus an procedat ſi dicatur, quia alias in iudicio geſſi ne-
gotia tua. ꝛ in repe. num. 2.
3 Error quando impediat tranſlationem dñij. ꝛ in repe. nume. 8.
4 Procurator Ceſaris, an poſſit vēdere ꝛ habere fidem de ꝓtio.
5 Procurator priuati, an poſſit vendere ꝛ habere fidem de ꝓtio.
6 Clauſula promittens ratum ꝛ firmū habere in mandato ꝓcu-
ratoris, an importet liberam adminiſtrationem. ꝛ in repu. n. 9.
7 Procurator conſtitutus ad vendendum, an poſſit facere aliū
procuratorem. ꝛ in repe. num. 11.

a **QVe acta.** [a] Geſta per procuratorē Ce-
ſaris tenent ꝛ valent, dummo
do diligenter, ꝛ non contra commodum Ceſaris
ſint geſta, ꝛ per procuratorem Ceſaris, queri-
tur hereditas Ceſari, que ſi appareat poſtea nō
ſoluendo, habetur pro non adita. h. d. vſque ad l.
curatores. Et diuiditur in quatuor partes quia in prima po-
nit vnum dictum generale. In ſecunda ponit aliud dictum, cuꝫ
quadam limitatione primi dicti. In tertia ponit vnum ſpecia-
le circa procuratorem Ceſaris. In quarta ponit aliud ſpeciale.
Secunda ibi, ſi rē Ceſaris. Tertia ibi, eſt hoc precipuū. Quar
ta eſt in l. ſeq. ꝙ ſi ea. ¶ No. hic qđ procurator ſimpliciter cōſti
tutus, videtur habere liberā adminiſtrationem, ſecundū Iac.
ſꝫ ſpeciale eſt in hoc ꝓcuratore. No. ꝙ error ī dominio impedit
tranſlationē dominij. Itē nota. ꝙ per procuratorem, hereditas
Ceſari queriť, quod non eſt in alio tacite, vt hic vel expreſſe, vt
l. per procuratorē. de acqui. here. Item not. ꝙ interdum here-
b ditas adita, habeť pro non adita quod non eſt alibi, niſi in mino
1 re, vt l. j. C. ſi vt ſe ab here. abſt. ¶ Op. diciť hic [c], acta, † ꝛ geſta.
c que videť idē, ſed de natura copule eſt inter diuerſa copulare.
vt no. de iu. ꝛ fac. ign. in rub. ꝛ l. ſi. C. ꝑ quas perſonas no. acqui.
hic videtur copulari idē ergo, ꝛc. Huius timore dicit gl. quod
acta, eſt nomen generale. ꝛ cōprehendit acta in iudicio ꝛ extra.
Sed verbū, geſta, cōprehendit tantum ea, que fiunt extra iudi
cium, ꝑ l. Labeo. in ſi. de verbo. ſig. ꝛ illa lex nihil de hoc dicto.
Vnde dicas, quod hic eſt quedā inculcatio verborum ad maio
rem expreſſionē, ſicut alias in l. certi condictio. in prin. ſ. ſi cer.
2 peta. Et per predicta ſecundum glo. quidā † reprehendunt ta-
lem libellum. Ago contra te quia alias geſſi in iudicio nego-
tia tua, ꝛc. quare peto, ꝛc. Vnde dicunt quidā, quod libell⁹ non
procedit, quia non trahitur verbū, gerere, ad ea, que in iudicio
fiunt. Tu dic contrariū ſecundum Doct. quia vtrunque eſt ge
nerale, vt dixi. nam poſito quod eſſet dubiū verbum, gerere. ta
men pro actore debet interpretari, vt ſ. de iudi. l. ſi quis intētio
ne ambigua. ¶ Opp. dicitur hic, quod acta per procuratorem
valent poſtea, in verſ. deniqꝫ. dicit cōtrariū. Solu. Geſta per
procuratorē Ceſaris valēt vt in prin. dū tamen non ſint cōtra
commodum eius, vt in contrario. Op. dicitur hic, quod ſi alie-
nat rē Ceſaris vt propriam, non transferť dominium, contra l.
ſeruū Titij. ij. reſpō. ſ. manda. vbi procurator alienat rē domini
tanquā ſuam propriā, ꝛ tñ dominiū transfertur. So. Dicit gl.
ibi interuenit mādatū dñi, lꝫ ignoret rē eſſe ſuā, hic interuenit
mādatū Ceſaris. Vel dic ſecundū Doc. noſtros, quod ibi fuit
error in cauſa dominij, q2 ibi dominus bene ſciebat, ad ſe rē per
tinere vel ſpectare, ſed ignorabat ex qua cauſa, ꝛ ſic errabat in
cauſa, qui error nō impedit tranſlationē dominij, vt ibi, plus q2
ibi fuit error in ꝑſona domini, cuius res erat, hic in perſona ꝓ-
curatoris. Opp. dicitur hic, qđ ꝓcurator tradēdo rē Ceſaris,
non transfert dominiū, quaſi error hoc īpediat, cōtra l. Iulia-

nus.§.i.ͥ.de cura furio. So. Ibi curator tradebat rē ſuā, vt rē
dñi, ⁊ ſciebat rem eſſe ſuam. Unde licet tradat eam tāquam do
mini ſui. transfert dominium vt hic. Opp. ad hanc ſo. de l. ſi ꝓ-
curator. la ij.ͥ.de acqui. re. do. Sol. ibi ꝓcurator tradit rem ve
re ſuam, quam ignorat eſſe ſuam, ⁊ ideo nō transfert dominiū,
vt ibi. Opp. ⁊ videt̃, qꝺ ꝓcurator indiſtincte transfert domi-
niū alienādo.ͥ.de ꝓcur. l. procurator cui libera. Sol. ibi trade-
bat rē dñi ſciēter, ⁊ libera adminiſtratio erat ei cōceſſa. Et ideo
c dominiū trāſfert, alias non. ¶ Opp. imo videt̃, † ꝙ indiſtincte
error impedit tranſlationē dñij, vt ͥ.de fur. l. ſi quis vxori.§.
cum Titio. Sol. ibi errabat̃ in perſona, q error impedit trāſla
tionē dominij. Opp. de l. ſi qs vxori.§. cum Titio. ⁊ §. ſeruus
qui. Sol. ibi fuit error in qualitate perſone, qꝛ perſona nō erat
habilis ad recipiendum, ⁊ ideo non transfert dominium. Opp.
d ad predicta, ꝙ indiſtincte error nō impediat d dñij tranſlatio-
nē, vt ͥ.de acqui. re. do. l. cū in corpus. Sol. ibi errabat̃ in cauſa
traditionis, qui error nō impedit. vt ibi. Opp. ad hāc ſol. de l.
ſi ego.ͥ. ſi cer. peta. Sol. ibi vnica cā tm̃ erat habilis ad tranſla
tionē dñij, ⁊ apparet ꝙ tradēs nolebat dñiū trāſferre, niſi ex
vnica cauſa, vnde nō trāſfert dominiū, vt ibi. Secus ſi ambe
erant habiles, ad dominiū trāſferēdum, vt d. l. cum in corpus.
niſi appareat tradentem ex vna cauſa tantum, ſe velle dominiū
transferre, qꝛ tunc nō transfert dñiū, vt d. l. ſi ego. in prin. Pro
e quorum ſol. ſic diſtingue, e nam quandoqꝫ errat̃ circa perſonā,
quandoqꝫ circa rem, qñqꝫ circa dominiū, quādoqꝫ circa cauſaꝫ
dñij, quandoqꝫ circa cauſam traditionis dominij. Primo caſ[us],
quando circa perſonam erratur, aut erratur circa ſubſtantiā
ipſius perſone, ⁊ tunc talis error impedit tranſlationem do-
minij, vt d. l. ſi quis vxori.§. cuꝫ Titio. ⁊ §. ſeruus qui.ͥ.de fur.
Aut erratur in qualitate perſone, vt ſi puto talē liberū, cum
ſit ſeruꝰ, vel patrēfami. cū ſit filiusfami. tūc nō ipedit̃ trāſlatio
dominij, vt d. l. ſi qs vxori.§. cū Titio. ⁊ §. ſeruus. Aut putabā
te diuitē, cū tu eſſes pauper, nā talis error nō impedit trāſla-
tionē dominij niſi circa hoc ſit cōmiſſa falſitas vel dolus, vt l. ſi
is q.§. ſi tu Titiū.ͥ.de furtis. ⁊ l. qꝺ ſi cū ſcires.ͥ.de dolo. Aut
eſt erratū, qꝛ credebā te ꝓcuratorē Titij, cū nō eras, ⁊ tūc aut
nunquā habuiſti mādatū, aut habuiſti, ſed fuit reuocatū. Pri
mo caſu ſit furtū. Scꝺo nō, vt no. per glo. ⁊ Doc. in l. falſus. C.
de fur. ⁊ ibi per Cy. ⁊ in l. ſi ꝓcurator. de condi. ob cau. Si vero
f putabā te ſane mentis f cum ſis furioſus, tunc etiaꝫ impeditur
dominij tranſlatio, vt l. quod meo.§. ſi furioſo.ͥ.de acqui. poſ.
⁊ hoc de primo membro. In ſcꝺo membro principali, quādo er
g ratur circa rem, g tūc aut erratur in corpore rei, vt quādo vo
lo dare equū, dedi hominē, tunc impedit tranſlationē dominij,
vt ͥ.de ꝯhen. emp. l. in vēditionibus. Si vero erratur in ſubſtā
tia rei, vt qñ volo dare maſſam argenteā, ⁊ ipſa eſt de ere, ⁊ tūc
vitiat dominij tranſlationem, nec contractus venditionis vꝫ,
vt in d. l. in venditionibus. in fi. ⁊ l. ſeq. licet ſtipulatio valeat, vt
ͥ.de verb. oblig. l. ſi id qꝺ. Et rō ibi redditur de hoc per glo. Si
aūt errat̃ in noīe rei ꝓprio, aut appellatiuo, de quo dic vt not.
in l. ſi qs fundi vocabulo.ͥ.de leg. j. Quādoqꝫ errat̃ in pōdere
vel mēſura rei, ⁊ tūc impeditur dominij tranſlatio, in eo in quo
eſt erratū, vt d. l. ſi quis vxori.§. ſi maiora. ⁊ no. in l. arbitrio.§.
de eo. infra de dolo. Tertio caſu principali, quādo erratur in
h dñio, h tunc intro glo. que eſt hic melior quā ſit alibi. Dic aut
errās tradidit rē ſuā, aut alienā. Si ſuā, aut ipſe ſcit ipſaꝫ eſſe
ſuam, ſed tradidit eam tanquā alienā, tūc transfertur domi-
niū, vt l. Julianꝰ.§. ſi. infra de cura. fur. Aut ignorabat rem eſ
ſe ſuā, ⁊ tunc aut tradidit eā tanquā ſi eſſet eius cui tradidit,
⁊ impedit̃ dominij tranſlatio, vt l. iij.§. ſubtilius.ͥ.de cōdi. cau.
dat. fallit ſecundū gl. quādo traderetur authoritate rei iudica
te, quo caſu per ſententiam mediante traditione, transfert̃ do-
minium, vt dixi in l. ex hoc iure. š. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ no. Inſtitu.
de officio iudicis.§. ſi. ⁊ l. Pomponius.§. ſi iuſſu.ͥ.de acquiren-
da poſſeſſione. Aut tradidit rē non tanquā eius cui tradidit, ⁊
tunc aut tradidit eam, tanquā alterius, a quo cauſam habet, ⁊
tunc aut impedit tranſlationē dominij, vt l. eius qui in prouin
cia.§. quas vero.ͥ. ſi cer. peta. ⁊ ibi no. in gl. magiſtra. in verbo,
alienatas eſſe. ⁊ ibi latiſſime per Guli. de Cu. aut tradidit eam
tanquā alterius, a quo cauſam nō habet, ⁊ tunc talis traditio
impedit tranſlationē dominij, vt l. ſi ꝓcurator.ͥ.de acquirendo
rerū domi. Si vero tradit rē alienam, tunc aut tradidit vt ſuā
⁊ dñium nō trāſfertur, vt hac l. nō poteſt haberi rata a domi-
no rei hec trāſlatio, niſi in ſubſidiū ꝑempta re vel preſcripta,
vt l. mater. C. de rei vēdi. Dic vt ibi. Si vero tradit rē alienā,
nō vt ſuā, ſꝫ tanꝗ domini, tūc aut nō habet mandatum ad hoc,
dñium non transfertur, vt l. j. C. de re. alie. non alie. ⁊ per totū.
Aut habet mādatū, ⁊ tunc alienat in tribus, ſi habet mādatuꝫ
ſpeciale vel generale, cū libera, aut in rē ſuā ſit ꝓcurator, ⁊ nō
in alio caſu. no. hic in fi. gl. magne, vt l. ꝓcurator cui libera.ͥ.de
proc. ⁊ hanc gl. ſigna ⁊ tene menti. In quarto mēbro, quādo er
rat̃ i cauſa dñij, vt credo me dominū ex vna cauſa, ⁊ ſum ex alia,
⁊ tūc impedit̃ dñij tranſlatio, vt l. ſeruū Titij.ͥ.man. ſecundum
i noſtros doc. ¶ In quinto membro, quando erratur in cauſa i
traditiōis, tūc aut ambo ꝯhentes in eandem cauſam conſenſe-
runt, licet errant, ⁊ tūc nō impedit̃ dñij tranſlatio, ſed habent lo
cū remedia iuris, vt condictio indebiti, vel ob cauſam, vt ꝑ to-
tū ti. de cōdic. inde. vel ob cauſam. Aut non concordant in ean-
dē cauſam, ⁊ tūc aut vtraqꝫ eſt habilis ad dñium transferendū
aut altera tantū, ſi altera tātū, non transfert̃ dñium, vt ͥ. ſi cer.
pe. l. ſi ego. in fi. Si vero vtraqꝫ erat habilis ad dñium transfe
rendum ⁊ tunc aut apparet ꝙ tradens ex vna cauſa tantū, vo-
lebat dñium transferre, non ex alia, ⁊ hoc caſu impedit̃ dominij
tranſlatio d. l. ſi ego. in prin. Aut non apparet, ꝙ voluerit tan
tū ex vna cauſa tradere, tūc talis error in cauſa traditiōis nō
impedit dñij trāſlationē d. l. cum in corpus.ͥ.de acquir. re. do.
¶ Opp. dicit̃ hic, ꝙ trāſfert qñ cōſenſu Ceſaris facit: imo mī
ſine eius conſenſu, vt l. mulier.§. ſed etenim. ver. ſed ſi cum
ſtrahere.ͥ.ad Treb. Sol. faciendo cōmodū poteſt indiſtincte,
alias non poteſt, vt hic. ¶ Oppo. dicit̃ hic, ꝙ per ꝓcuratorem
querit̃ hereditas: ꝯ l. Paulus per procuratorem.ͥ.de acquir.
here. Sol. hic eſt caſus ſpecialis in iſto ꝓcuratore, vt patet ma
4 k niſeſte in tex. ¶ † Quero, dicitur hic, k ꝙ pōt alienare gerendo
cōmodū Ceſaris, ſed nunqd poſſet vendere ⁊ habere fidē de ꝓ-
l tio?l habes in l. ꝓcuratoris. in §. pe. vbi bona gl.ͥ.de tribu. ⁊ ꝑ
5 gl. in l. cū vēdēte. C. vbi cauſe fiſcales. † Quid in alio ꝓcurato-
re, an hꝰ poſſit? Tex. videt̃ ꝙ ſic, ar. l. cuicūqꝫ.§. itē ſi iſtitor.ͥ.de
inſtito. In ꝯtrariū videt̃. l. a diuo.§. ſi poſt addictum. in fi. de re iu.
⁊ ibi no. Quid dicēdū? Jac. de Are. dicit, ꝙ aut a dño eſt ꝓhi-
bitū ne faciat fidē de ꝓtio, aut nō. Primo caſu non poteſt fideꝫ
habere de pretio. Secundo ſic, vt in d. l. cuicunqꝫ. Et hoc intel
ligit ipſe, in ꝓcuratore generali vel vniuerſali ad quandam ne-
gotiationē. In ꝓcuratore ſingulari, dicit Ja. ꝙ nō pōt habere
fidē de ꝓtio, vt l. a diuo Pio. de re iudi. ⁊ ͥ.de excep. rei vend. l.
j.§. j. Jac. de Are. ⁊ Cy. ſecundū eum dicunt, in l. in ciuile. C. de
6 rei vē. ⁊ ibi recitat̃, ⁊ quotidie ſit hoc practicādo. ¶ † Quero m
m ſcꝺm Pet. ⁊ Cyn. in inſtrumento dicitur, fecit ⁊ ordinauit pro
curatorē ad iſta, ⁊ iſta: poſtea in fine inſtrumenti dicitur, ꝓmit
tens dictus cōſtituens habere ratū ⁊ firmum quicqd per eum
ageretur. Querit Pet. nunquid per hec verba videat̃ libera
n adminiſtratio cōceſſa?n Et facit hec l. in prin. ꝙ ſic. Preterea
verba debēt aliqd operari, vt l. ſi quando.ͥ.de leg. j. alias ſi nō
operarent̃ liberam adminiſtrationē, nihil operarent̃, nam ea q̄
dominus mādauit, non eſt neceſſe, ꝙ ea habeat rata. In ꝯtrarium
eſt veritas, ſecundum Pet. nā per iſta verba generalia non vi
det̃ libera adminiſtratio conceſſa nec debet concedi per verba
generalia, ſed ſpecialia expreſſa vt ͥ.de pec. l. quā Tuberonis.
j. reſpon. ⁊ §. alia. in gl. que ita exponit. ⁊ verba illa apponunt̃
ad maiorem cautelā, non quod aliud concedatur ſecundū Pe.
⁊ Guli. dicit in l. quam Tuberonis. ⁊ ego in l. creditor.§. Lu-
7 cius.ͥ.man. q̄ videntur facere cōtra. ¶ Quero † cōſtituo te ꝓ-
curatorē ad vendendū librum: o tu cōſtituiſti alium vt vende-
o ret ⁊ ille vēdidit, an ego poſſum retractare venditionē. Et vi-
detur qꝺ nō: qꝛ ſi feci te procuratorem ad negotia potuiſti aliū
facere, vt l. ſi procuratorē.§. ſi quis.ͥ.mā. In cōtrarium videt̃
tex. in l. in vſucapione.§. item adijciendum. de diuer. ⁊ temp. ꝓ-
ſcri. Preterea gl. in d.§. item adijciendum. videtur dicere qꝺ
ꝓcurator ad vendenduꝫ poſſit alij committere, qꝛ preſumitur
dñium rei permittere. Hoc videtur Mar. Sil. aliter intellige
re, qꝛ aut eſt factus procurator generalis, ⁊ tunc poteſt alteri
committere. Secus ſi eſſet ſpecialiter conſtitutus ad vēdēdū,
tūc nō poſſet alteri cōmittere, arg. l. j.§. j. ti. j. Alij dicūt, ⁊ me-
lius. Aut eſt electa induſtria primi ꝓcuratoris, ⁊ tunc alij cō-
mittere nō poteſt, niſi dominus permiſiſſet hoc, ⁊ ita loquitur
in tex. in §. itē adijcendū. Secus ſi non eſſet electa induſtria ꝑ-
ſone vt dicto §. item adijciendum. Ita ſaluatur illa glo.

ADDITIONES.

a ¶ Que acta. Vide Barba. conſi. xx. alias x. in ij. volum.
b ALEX. ¶ Non adita. Idem in eccleſia ſecundum Bald. in l. j.
C. qui admit. in ij. propoſi.
c ALEX. ¶ Opp. dicitur hic. No. de materia copule, vide Bar.
in l. ij. in prin. de iuſti. ⁊ iure.
d ALEX. ¶ Nō impediat. Et adde ꝙ queādmodū error in cā
datiōis vel dñij non impedit dominij tranſlationem, ſi fiat ſolu
tio per principalem, ita nec etiam ſi fiat per procuratorem. gl.
eſt ſing. ſꝺm Ang. ibi in l. ſi ſeruus inſcio.ͥ.de fideiuſſ. ſed pro
illa gl. videtur tex. in l. cum indebitum. š. de condi. indebit. facit
tex. in l. ſi procurator. eo. titul.
e ALEX. ¶ Sic diſtingue. Adde iſtis l. itē ſi cū putaui. de neg.
geſt. vbi error in ꝑſona, nō videtur ꝙ impediat quaſi cōtractū.
Sane

f ALEX. ¶ Sane mētis. An autē ſi putabā te ſeruū, q es liber, ⁊ tecum cōtraxi impediatur actio? tex. eſt qḋ non. in l. ſi is qui. §. ſi liber. ff. commo.

g ALEX. ¶ Qñ erratur circa rem. Faciūt not. in l. ſi rē aliquā. de acq. poſ. ꝑ Bar. ⁊ qḋ no. in l. cum falſa. C. de iuris ⁊ fac. igno. Bal. in rub. C. de ꝯhen. empt. in xiiij. q.

h ALEX. ¶ Qñ erratur in dominio. Itē error in dominio, qñ dñium venit transferendum legis poteſtate nunq̄ impedit. Caſus eſt ſingu. ⁊ ibi omnino ꝑ Bar. in l. ſi is cui. ff. de leg. ij. Et ad de Bal. in l. error. C. de iur. ⁊ fac. ignoran. De iſta materia vide ēt ꝑ Bal. in l. cū fundus. §. j. ſi cert. peta. ⁊ ibi ꝑ Saly. poſt glo. ibi in verſi. traditus. Et iſta loquunt̄ in errore tradētis, qd ſi recipiēs errauit? vide l. regla. §. q ignorauit. ff. ḋ iu. ⁊ fac. ignor.

i ALEX. ¶ Quādo errat̄ in cā. Adde ad hoc, qḋ not. Bar. poſt Pet. in l. j. C. de error. calcu.

k P. PAV. P. ¶ Quero dicit̄ hic. vide Bald. ⁊ Saly. in l. inciuile. C. ḋ rei ven. Bar. in l. ſi procurator. §. j. ff. de iure fiſci. ꝑ illū tex.

l ALEX. ¶ Fidem de pretio. An procurator vendēs, poſſit habere fidē de pretio, ꝑ Bar. in l. a diuo Pio. §. ſed ſi emptor. de re iudic. ⁊ ibi latius vide gl. in l. cū vēdente. C. vbi cauſe fiſca. ⁊c.

m POMA. ¶ Quero. Vide Iaſ. l. ſi procurator. ff. de condi. ind. Alex. conſi. xlj. volu. iij. Rom. conſi. xcix. in iij. q.

n ALEX. ¶ Adminiſtratio cōceſſa. ſi facio ꝓcuratorē ad aliqd, ⁊ promitto ratum habere quicquid ⁊c. an videat̄ cōceſſa libera adminiſtratio, vide Bart. in l. procurator cui libera. ff. de ꝓcur. ⁊ qḋ no. gl. in c. per tuas. de arb. in c. cum dilectus. de relig. do. ⁊ remiſſiones quas dixi in d. l. ꝓcurator cui libera. Sȝ aduerte, q: Specu. in titu. de ꝓcu. ver. rōne aūt forme. dubitat an valeat ꝓcuratio qñ ḋr promitto me ratū habiturū quicquid per te legitime factum fuerit. Et adde Cy. ⁊ Bal. in l. ſi procu. C. ḋ ꝓcur. ⁊ ibi ēt, qd ſi promitto ratificare quicquid erit legitime factum, adde qḋ non valeat, tȝ Abb. conſil. cxl.

o ALEX. ¶ Vendendū. Vide Bar. latius in d. §. ſed videndū.

¶ Repetitio l. j.

1 Facta ab alio ḋ mādato iudicis, reputant̄ facta ab eo. 2. ⁊ 3.
4 Procurator tunc quis reputatur, cum bene ⁊ fideliter gerit.
5 Procurator nō iubet ſeruo vt adeat hereditatem.
6 Aditio hereditatis conſiſtit in animo, per extrinſeca declarato. vide nu. 13.
7 Fiſco que iura acquirūtur ſine apprehenſione, ⁊ aditione.
10 Procurator habens generalem, ⁊ liberam, an poſſit beneficia conferre.
12 Scholaris recedens, de ſtudio ſi mandauit ſocio vt venderet libros, ⁊ cū fuit domi, penituit, ⁊ miſit nuntium reuocādo mādatum, ſed antequam nuntius perueniſſet, libri fuerunt venditi, an venditio retractetur.

Que acta. In lectura hui⁹ legis tenebo hūc ordinem. Primo diuidam, ponaȝ caſum, ⁊ literalia expediam. Secundo extraham de litera quedam notabilia. Tertio apponam. Quarto queram. ¶ Venio ad primum. Lex iſta cum l. ſeq. que cōtinuatur ad ea, diuiditur in ſex partes. In prima parte ponit regulam, ſiue dictum ſuum ſub regula. In ſecunda parte, regulā ſiue dictum ſuum verificat ⁊ reſtringit. In tertia parte cōcludit. In quarta parte, ponit vnum ſpeciale in procuratore Ceſaris. In quinta, ponit aliḋ ſpeciale. In ſexta parte, premiſſa ſpecialia verificat ⁊ reſtringit. Secūda pars incipit ibi, ſi reȝ Ceſaris. Tertia ibi, deniqȝ. Quarta ibi, eſt hoc pcipuū. Quinta incipi ibi, ⁊ ſi Ceſar. Sexta incipit in l. ſequen. qḋ ſi ea bona ⁊c. Caſus ſatis patet intelligenti. Litera eſt plana per infra dicta que declarabitur ſecundum que poteris interlineare text.

1 ¶ Venio ad ſecundum. Nota primo ex l. iſta, quod inter iſta verba, acta, geſtaqȝ, eſt differentia, quia ponuntur copulatiue, vt C. per quas perſonas nobis acquiri. l. ij. Quidam tamē volunt dicere, quod hec verba ſunt ſynonima, ſicut enſis, mucro, gladius, ⁊ ſimilia, tamen hoc non approbat gloſ. dicens, quod verbum iſtud, Acta, generaliorem ſignificationem habet, quaȝ geſta, quia comprehendit ea que fiūt in iudicio ⁊ extra, ſed hoc nomen geſta, non pertinet niſi ad ea que extra iudicium fiūt, vt ff. de verbor. ſignifica. l. Labeo. Aduertatis, imo hoc eſt inculcatio verborum. Nam poſito verbo generali, ponit verbū ſpeciale. hoc fit ad denotandū aliquam rationem ſpālem, vt patet. C. de heret. ⁊ mani. Nam ibi propter aliqua que ſtatuuntur in manicheis, que non pertinent alij heretico ſit ſpecialis mētio. Sic etiam dicimus. C. de ſerui. ⁊ aqua in rub. Sed iſtud non contingit hic, ⁊ ideo dicendum eſt q legiſlator cōfundit ſeu cōculcat verba, vt facit alias. ff. ſi cert. peta. l. certi ꝯdictio. in pn. Vel poſſumus dicere quod verbum, geſta, hic accipiat̄ large, vt comprehendat rem in iudicio geſtam, vt patet hic duȝ dicit, atqui ſi a Ceſare geſta eſſent. ⁊ tamen quo ad iſtud verbū, acta,
2 ſemper erit inculcatio verborum. Et per iſta patet quod quidā peſſime reprobabant quendam libellum, in quo quidam qui fuerat procurator, petebat aliquid dicens ſic: Dico ꝯ talem q geſſi negotium eius in iudicio, quare ⁊c. Dicebat quidam hunc libellū eſſe formatum male: q: geſſi, verbum denotat geſtā rem extra iudiciū. Sed certe imo libellus eſt bonus: q: iſtud verbū geſta, largo modo ſumitur, vt hic. preterea poſito q proprie verbū geſta, ſignificat rem extra iudiciuȝ actā: tamē ad ea q̄ in iudicio agunt̄, pōt extendi cū ꝑ adiuncta pateat de proponentis intētione, ⁊ verba equiuoca per adiuncta intelligunt̄ ⁊ determinant̄. ergo cum hic dicat, in iudicio ⁊c. vt ff. de pe. le. l. nā quod. §. fi. Item ex vſu loquendi dicimus geſta, que agūtur in iudicio vel extra, ⁊ verba ex cōi vſu debēt exaudiri: vt ff. de ſup.
3 le. l. Labeo. in fi. ¶ Scḋo not. hic in prin. q ea que facta ſunt ab alio de mādato iudicis, perinde reputant̄, ac ſi ab eo facta forēt. Concor. ff. ne quis eum qui in ius voc. l. ſi. ſi ꝑ aliū. §. j. ⁊ de
4 admi. tut. l. ita autē. §. geſſiſſe. ¶ Tertio no. q tunc reputat̄ quis procurator cum bene ⁊ fideliter gerit, non autē tunc cū ſpoliat dominū ſuum: vt hic, ⁊ ff. pro empt. l. qui fundum. §. ſi tutor. Et ad hoc facit, q habens quantuncunqȝ liberam adminiſtrationem, donare non poteſt: vt ff. de pact. l. contra iuris
5 ciuilis. §. ſi filius. vt ff. de dona. l. filiuſfa. ¶ Quarto no. q regulariter procurator nō pōt iubere ſeruū adire, ſimiliter ipſemet nō pōt adire hereditatē in qua ſeruus domini vel ipſemet dominus ſit inſtitutus heres. Et hoc ita probat̄: Illud eſt ſpeciale, cuius ꝯrium eſt ius cōe: vt ſ. de legi. l. ius ſingulare, ⁊ ff. ad muni. l. j. in fi. ſed ſpeciale eſt in ꝓcuratore Ceſaris, vt poſſit iubere vel adire. ergo ⁊c. vt hic. ⁊ ff. de acqui. here. l. ſi quis mihi
6 bona. §. iuſſum. ⁊ l. per procuratorē. ¶ Quinto ⁊ vltimo no. q h̄rditatis aditio conſiſtit in animo, qḋ intelligit Iac. de Ra. in animo ꝑ extrinſeca declarato. Alij ꝯ: vt dicā in q̄ſtionibus ff. circa finē. ¶ Expediti ſumus de ſecūdo, veniamus ad tertiū, ſ. ad oppoſitiones. Primo ad legē iſtā oppo. dicit̄ in prin. qḋ acta geſta q̄ ꝑ procuratorē Ceſaris perinde rata debent haberi, ⁊c. Sed ꝯ, q: dicit lex, q ſi debes mihi dare certo loco, ⁊ q: nō das recipio alibi, quod videor intereſſe remittere, ſȝ ſi hoc facit procurator meus, intereſſe non eſt remiſſum, ⁊ ſic perinde nō habeat̄ ac ſi ſint geſta a dño. Vnde oppo. de eo qḋ certo loco l. iij. §. itē Iulianus. cōiūcta l. vlti. in fi. eo. titu. Sol. Rata debēt haberi perinde, ⁊c. Verū eſt ſi mādatū ad illa extendit̄ ſed ſi non extendatur ad ea, ⁊ ſi procurator facit preter mandatum, non ſunt rata habenda, ſicut ſi per dominium geſta forent. Modo ita eſt quod in l. ꝯria procurator geſſit preter mandatum: nam talis promiſſio eſt donatio procuratori non videtur eſſe mandatuȝ vt donet, vt ff. de pact. l. ꝯ iuris ciuilis. §. ſi filius. ergo ⁊c. Secundo opp. circa hoc dicitur hic q geſta per procuratorē Ceſaris perinde debēt haberi rata, ſicut ꝑ ipſum Ceſarem geſta forēt, ⁊ poſtea ſtatim dicit̄ q ſi rē Ceſaris tradat, non transfert dominium. Et ſic opponit̄ de litera ſequenti immediate. Sol. breuiter que acta geſtaqȝ ⁊c. veruȝ eſt ſi ad cōmodum Ceſaris acta ſint. Secus ſi ad incommodū: vt ff. de iure fiſci. l. aufert. §. actores. Tertio opponit̄, dicit̄ hic q procurator non poteſt vendere nec transigere, niſi ex ſpeciali cōceſſione. Sed ꝯ: q: iſte habet liberā, ⁊ procurator habens liberam adminiſtrationē, vendere ⁊ transigere poteſt: vt ff. de ꝓcu. l. procurator. ⁊ ad Trebel. l. mulier. §. ſed ⁊ eius. ver. ſed ſi cū diſtrahere. Sol. Dicit gloſſ. quod hoc eſt ſpeciale qḋ iſte habens liberā adminiſtrationē pōt vendere ⁊ transigere. Verū eſt dūmodo faciat bona fide ad cōmodū Ceſaris: alias non. Dicas tu modo quod iſta non eſt bona reſponſio: quia litera ſimpliciter dicit, quod nō pōt vendere nec transigere, nō diſtinguit, bona fide vel non: ergo ⁊c. Sed reſpondeo q debet exponi hic venditionis vel tranſactionis ſi quid agat, ſ. mala fide, ⁊ ad incommodum Ceſaris: alias poteſt. Et quod ſi iſta conemiens expoſitio probat̄ ſic: quotieſcunqȝ ponit̄ vna dictio, cū aliqua alia, ⁊ dubitat̄ de intellectu alterius, ex eis debet fieri interp̄tatio ꝑ illa ſm quod magis conuenit cum alia. Verbi gratia teſtator habebat fundum Seianuȝ valentem decem. Item habebat duos fundos Titianos quorū vnus valebat quindecim, ⁊ alius mille: ⁊ dicit ſic, Seianū vel Titianum lego. non apparet de quo Titiano ſenſerit, de quo fiet interpretatio? Certe fiet de fundo Titiano valēte quindecim, propter maiorē conuenientiā eius cū Seiano: ergo hic ſimiliter cū in litera legis noſtre fiat denominatio in donationē, venditionem, ⁊ tranſactionem, ⁊ donare ſit ꝑdere: vt ff. de donatio. l. filiuſfa. ꝑ ꝯſequēs debet fieri interp̄tatio in donatione, venditione, ⁊ tranſactione, ſm quod magis conueniunt: ⁊ ideo ſic exponēdū eſt, vt prediri. argu. ff. de rebus dubijs. l. j. ſecundum Pet. ¶ Quarto opp. dicitur hic quod procurator Ceſaris poteſt adire, ⁊ adeūdo acquirit. Cō-

tra: qꝛ ſine aliqua aditione, ipſo iure acquirūtur huiuſmodi he
7 reditates Ceſari: vt ĩ. de iu. fiſ. l. i. §. an bona. Solu. † Quedam
ſunt que deferuntur in fiſcum de iure cōmuni, quedā que defe-
runt̃ iure priuilegiato: ⁊ ideo aut queritur de his q̃ iure cōmu-
ni deferunt̃, ⁊ iſta nō acquirunt̃ ſine apphēſione ⁊ ſine aditione,
vt hic. Aut queritur de his q̃ acquirūtur iure ſpeciali, vt patet
in bonis delinquentiū ⁊ dānatorū, ⁊ bona vacantia, ⁊ iſta q̃run
tur ipſo iure, Et ita loquitur contrarium ſꝫ doct. Sed ꝯ iſtam
ſolutionem facit: qꝛ iſta ſpecialia citius tolluntur, quaꝫ iura cō
munia: ⁊ ideo difficilius debent queri. vt in authē. de non alie. §.
qꝛ vero veriſimile. Quinto opponit̃, aduertatis: qꝛ iſta oppoſi
tio non fit ꝯ tex. ſed ꝯ rationem quam glo. ponit. Dicitur hic qđ
ſi procurator Ceſaris vendit rem quaſi propriam, non trāſfert
dominium. Dicit gl. Ratio eſt: qꝛ errās non trāſfert dominiuꝫ.
Ad iſtam rationem oppo. de lege, que ponit talem caſum, Titiꝰ
emit rem meam a non domino bona fide: deinde Titius me he-
redē inſtituit: ego credens rē iſtam meam ex cauſa hereditaria
delatam mihi per Titium, cum non eſſet ſecundum veritatem,
mandaui alicui rem vendendam, ⁊ ſm mandatū eſt vendita. Di
cit lex ꝙ eſt tranſlatum dominium, ſed tamen errabam, ergo ⁊c.
Et ſic oppo. ĩ. manda. l. ſeruum Titij. ſecundo reſpon. Solut.
Dicit glo. ibi mandauit dominus ſuam rem vendi, licet ignora-
ret rem ſuam: hic non ſic. Sed breuiter gl. iſta in prin. neſcit qđ
loquatur, male opponit ⁊ peius ſoluit: nam hic non loquitur ꝙ
errans non transfert dominiū, ſed dicit quod procurator Ceſa
ris vendēdo rem Ceſaris tanquam ſuā mala fide, non tranſfert
dominiū, ⁊ ſic nullus fuit error. Et hoc ſentit gl. in fine. Quid
ergo ad rumbū? Preterea ſol. eſt nulla: qꝛ dicit ꝙ in l. cōtraria
dominus ignorabat rem ſuam. hoc eſt falſum, imo ſciebat ſuam,
ſꝫ ex qua cauſa eſſet ſua, ignorabat. ⁊ ideo debuit dicere, ſuppo-
ſito ꝙ hic erraſſet quod errās in dominio rei ſue, non tranſfert
illud: ſecus in cauſa dominij erraret, vt ibi. Sed tūc videtur qđ
hec ſolutio nō ſit vera: qꝛ errans in dominio nō tranſfert domi-
nium rei vt ĩ. ſi cert. petat. l. eius, §. quos vero. Sol. ibi errabat
in dominio: credens eſſe illius a quo cauſam habebat. Secus ſi
alterius vt ĩ. de acquiren. rerum domin. l. ſi procurator. licet ſe-
cus ſi repellat̃ ille, q tradit ꝑ exceptionē: qꝛ tenet̃ de euictione,
vt ĩ. manda. l. ſeruum Titij. primo reſpōſo. Ita dicit hic gl. ⁊ ita
intelligit preallegata lex, ſi procurator. Sed Dynus hic in fi. di
cit quod nulla eſt alienatio, ⁊ quod nemo errans rem ſuam amit
tit. Sed ſi repelleretur a vendicando per exceptionem, amitte-
ret rem ſuam, quod eſt ꝯ legem illam, quoniam non refert vtrū
quis ipſo iure, an ꝑ exceptionē excludatur, vt in regula iuris.
Unde ipſe dicebat quod error in dominio rei ſue, qui tradidit
eam credens alterius, quā eius a quo habebat cauſam nec trāſ
fert dominium, nec exceptione repellitur, cū non teneat̃ de eui-
ctione, qꝛ non valet contractus ipſo iure, ⁊ ideo non cōpetit eui
ctio, cū ſi non valet expreſſum, ita non valet tacitū, quod ſequit̃
illud. Non obſtat l. ſeruum Titij. primo reſponſo: qꝛ ibi loquit̃
quando habebat procurator mandatum de vendendo rem cer-
tam, quo caſu repellitur per exceptionem de euictione: qꝛ habe
bat regreſſum per actionem mandati contra mandantem, ſed in
l. ſi procurator. non habebat mandatum de vendendo rem cer-
tam, nec ſub generali mandato comprehenditur, vt vendat rem
ſuam: ⁊ ideo non tenet contractus ipſo iure, nec habet actioneꝫ
mandati, nec de euictione tenet, vt dictum eſt s̃. ſecundum eum.

8 **Et ad plenā notitiam† quia ſo-**
let queri vtrum errans transferat dominium, ⁊ vt omnia tollā
tur ꝯria, ſic diſtinguo. ⁊ aduertatis quod Fran. Accurſius tra
dit de hoc ſuam doctrinaꝫ prout habet̃ in additione ſua ĩ. ſi cer-
tum petat l. cum fundus. §. ſeruū tuū imprudens. ⁊ Dyn. poſt
eum in dicta l. ſi ꝓcurator. Sed ego melius ⁊ plenius ꝓſequor
hoc, ⁊ incipio ſic: Aut erratur circa perſonaꝫ eius cui tradidit,
aut circa rem, aut circa cauſam: ⁊ ſic facio tria membra principa
lia, ſed predicti faciunt quinqꝫ. Redeo ad primuꝫ, Cum erratur
circa perſonam eius cui traditur, ſubdiſtinguo. Aut errat̃ cir-
ca ſubſtantiam perſone, aut circa qualitatē ſeu conditioneꝫ. Si
erratur circa ſubſtantiā perſone, verbi gratia, volebam trade-
re rē Titio, credo ꝙ Seius ſit Titius, ⁊ ei trado, ⁊ tūc nō trāſ
fertur dominiū. ⁊ ſi quidem bona fide accepit, tenet̃ rei vendica
tione ſola. Si mala fide, tunc tenet̃ etiam furti, ⁊ cōdictione fur
tiua, vt ĩ. de fur. l. ſi quis vxori. §. cum Titio. ⁊ l. ſi is cui §. ſi tu
Titiū. Si vero erratur circa qualitatē, ſeu conditionē ꝑſone,
aut erat inhabilis ad dñium acquirendū aut habilis. Si inha-
bilis, qꝛ furioſus, tūc nō transfert̃ dñium: ſꝫ qñ erat habilis ad
acq̃rēdū, refert aut recipit nomine ſuo, aut alieno. Primo caſu
trāſfert dñium: verbi gratia, qꝛ credebam eum diuitem cū erat
pauper, tūc bñ transfert̃ dominium, ſed tenet̃ de dolo, ſi animo
decipiendi fecit, vt ĩ. de fur. l. falſus. §. ſi qs. ⁊ l. ſi qs vxori. ⁊ §. ſi
ſeruus. Si aūt recipit nomine alieno, verbi gratia, qꝛ credebā
eū procuratorē. Titij creditoris mei, cum nō eēt, tunc refert,
aut qualitas fuit ſemel vera, aut nunꝙ̃ fuit vera. Si fuit ſemel
vera, tūc ſi qdē mala fide recipit, nō trāſfert̃, ſi bona fide, ſic. Si
nūꝙ̃ fuit vera, nō transfert̃. Pet. dt indiſtincte, ⁊ bñ, ꝙ ſi bona
fide recipit dñium tranſfertur, ĩ. de ſol. l. cum quis. §. j.

Expeditum eſt primū membrū
principale. Uenio ad ſm, qñ erratur circa rem, aut errat̃ circa
ſubſtantiā rei, aut circa nomē, aut circa pondus vel mēſuram,
aut q̃litatē rei. Si errat̃ circa ſubſtātia, vt qꝛ trado bouē cre-
dens equuꝫ, trado Digeſtū credēs Codicem, tunc nō transfer
tur dñium vt ĩ. de contrahen. emp. l. in venditionibus, in princ.
de acqui. poſ. l. ſi me in vacuā. in prin. ⁊ C. de proba. l. cū ꝓcibus.
Si erratur circa nomē, aut eſt error in nomine ꝓprio, aut i no
mine appellatiuo. Si in proprio, ⁊ tūc tranſfert̃, ſi de corpore
cōſtat, ſed ſi in appellatiuo, tūc talis error impedit tranſlatio-
nem dñij, vt ĩ. de leg. j. ſi qs in fundi vocabulo. niſi illa nomina
ſecum habeant magnā conuenientiā, vt charte habent cū libris
vt ĩ. de lega. iij. l. librorū. §. qđ tñ. Si erratur circa pondus vel
menſuram, transfert̃ dñium in eum, in quo non erratur, vt ĩ. de
furt. l. ſi quis vxori. §. ſi maiora, ĩ. đ do. l. arbitrio. §. de eo. Aut
errat̃ circa aliā qualitatē rei, tunc nō transfert. Qñqꝫ aūt er-
rat̃ in cā dominij, qñqꝫ in ipſo dominio. Si eſt error in cā do-
minij. verbi gratia, qꝛ credebaꝫ ꝙ eſſet meus, ex hereditate pa
terna, vel alterius, ⁊ tūc nō impedit̃ translatio dominij, vt ĩ. mā
dati. l. ſeruum Titij. primo reſponſo. ⁊ ſic intelligo eam. Si au
teꝫ eſt error in ipſo dominio, tunc aut ille q tradidit tradebat
rem ſuā, aut alienam, ſi tradebat reꝫ ſuā, refert aut ſciebat reꝫ
ſuā, aut ignorabat, ſi ſciebat tūc ſiue nomine ſuo ſiue alieno tra
didit, ⁊ trāſfert̃ dñium, vt ĩ. de cura. furio. l. Julianus. §. cura-
tor. Si ignorabat rem ſuā tradens, tunc aut credebat rē ſuaꝫ
tradēs eſſe illiꝰ cui tradebat, aut cuiuſdā tertij, ſi credebat eiꝰ
cui tradebat, nō transfert̃ dñium, vt ĩ. de condict. ob cauſam. l.
iij. §. ſubtilius. niſi tradat authoritate rei iudicate, ſm gl. ꝙ eſt
verum ſm Petrū, vt plene de hoc ſcripſi. C. cōia vtriuſqꝫ iudi
cij. l. j. Si credebat eſſe cuiuſdam tertij, tunc aut credebat eius
a quo cauſaꝫ habuit, aut alterius. Si eius a quo cauſaꝫ habuit
transfert̃ dñium, vt ĩ. ſi cert. peta. l. eius q in prouincia. §. quas
vero. Si alterius ꝙ̃ eius a quo cauſam habuit, tūc nō trāſfert̃
dñium, vt ĩ. de acqui. rerū domin. l. ſi procurator. repellit̃ tamē
ꝑ exceptionē, qꝛ tenetur de euictione, vt hic no. qđ non eſt verū
ſm Dyn. vt s̃. dixi. Et ideo circa iſtū articulū ſubdiſtingue, cū
credit alterius eſſe ꝙ̃ eius a quo cauſaꝫ habuit, refert aut erat
negotiū voluntariū, aut neceſſariū. Si erat voluntariū, refert
aut tradidit cū mandato illius, cuius eſſe credebat ſpecialiter
ad rem illā intercedentē, ⁊ tunc non transfertur dñium, tamen
ꝑ exceptionē repellitur a vēdicando, ſed ꝯ mādanteꝫ regreſſuꝫ
hꝫ per actionē mādati, vt d. l. ſeruū Titij. Primo rñſo. ⁊ iſto
caſu pōt gl. iſta procedere. Aut tradidit ſine huius mādato, ⁊
tunc non trāſfert̃ dñium, nec per exceptionē repellitur a ven-
dicando, vt d. l. ſi ꝓcurator. ĩ. de ꝯhenda emptione. l. ⁊ conſenſu.
Si negotiū erat neceſſariū, tunc nō transfert̃ dñium, vt tenea-
tur tradens de euictione, vt C. de euic. l. exceptione. ⁊ argu. C.
de neg. geſt. l. tutori. Secundo caſu, qñ ille qui errabat in domi
nio, tradebat rem alienā, ⁊ tūc aut tradit rem, vt ſuā ⁊ ſuo no-
mine, ⁊ tūc nō trāſfert̃, vt d. l. Julia. §. vlti. qꝛ nemo plus iuris
⁊c. vt l. traditio. ĩ. de acqui. rer. dom. ⁊ pōt haberi ratuꝫ a dño,
vt puta nō ſuo nomine geſtum, vt ĩ. de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. ſꝫ
ſi ego. niſi in ſubſidiū re perempta, vt C. de rei ven. l. mater. vbi
plene de hoc ſcripſi. Aut tradit vt alienā, ⁊ alieno nomine, vt
puta gerendo negotiū domini, ⁊ tūc aut ſine mādato, ⁊ nō trāſ
fertur dñium, vt C. de rebus al. e. l. j. niſi habeatur ratū ꝑ domi
num, quia tunc perinde eſt, ac ſi mandaſſet a principio, vt C. ad
Macedoni. l. vltima. Aut cū mandato, ⁊ tunc regulariter non
transfertur dñium niſi in tribus caſibus. Primus eſt, ſi habe
ſpeciale mandatū. Secundus eſt ſi hꝫ generale cū libera. fallit
ſm gloſſam in procuratore Ceſaris, qui nō transfert quantū-
cunqꝫ liberam habeat ſi talis tranſlatio cederet ad incōmoduꝫ
Ceſaris, vt hic. Tertius caſus, ſi hꝫ tm̃ generale mandatum, ⁊
tunc non transfert, niſi ea que ſeruādo ſeruari non poſſunt. ĩ. de
procur. l. procurator cui. ⁊ l. procurator tutorum ⁊ ĩ. de iureiu
ran. l. iuſiurandum quod ex conuentione. §. vlti. ⁊ l. ſeq.

Expeditum eſt ſecundū prin-
cipale mēbrum. De tertio vidēdū eſt. Reſtat in tertio caſu qñ
errat̃ in cā, tūc diſtingue ſm noſtros Modernos, aut vterque
ſcilicet dans ⁊ accipiens conſenſit in eadem cauſa, que credeba
tur ſubeſſe, ⁊ tunc bene transfertur dominiuꝫ, ⁊ habet locū tit.
de cōdi. inde. C. ⁊ ff. Aut vnus credit cauſam ſubeſſe, ſcꝫ dans,
⁊ accipiens

ꝛ accipiens ſcit cauſam non ſubeſſe, ꝛ tunc non transfert domi-
nium, ꝛ habet locum iſto caſu, rei vendicatio, condictio furtiua,
indebiti, ꝛ ſine cauſa, vt ſ. de fur. l. ſi vendidero. §. Titius. ꝛ l. ſi
iuſſu. §. ſi rem licet gloſſ. notet contrarium, arg. ſ. de condi. fur.
l. qui. ſed male, vt plene ſcripſi. C. de procur. l. falſus. Aut non
conſentiunt in eadem cauſa, ꝛ tunc refert, aut vtraqꝫ eſt apta ad
dominium transferendum, aut altera tantum. Si vtraqꝫ eſt ha-
bilis ad dominium transferendum, ꝛ tunc refert, aut vtraqꝫ con-
tinet verum debitū, tunc eſt in electione debitoris, in quam cau-
ſam velit ſoluere, eo non eligente transfertur electio ad credito-
rem, creditore non eligēte, transfertur ad legis poteſtatē, que
legis poteſtas eſt, vt videatur ſolutum in duriorem cauſam, vt
l. ij. iij. ꝛ iiij. vſqꝫ ad l. ſi ſtipulatus. ſ. de ſolu. ꝛ C. de ſolut. l. j. ꝛ ibi
11 plene dixi. Si autem altera tantum continet verum, precedens
debitum intelligitur eſſe ſolutum, in cauſa, ex qua vere debetur,
vt l. cū corpus. ſ. reſpon. ſ. de acquirē. rer. dom. Si autem nulla,
locū hʒ diſtinctio, que ponitur in glo. ſ. ſi cer. peta. l. ſi ego. qꝛ re-
fert, aut quis erat traditurus ex ea cauſa quam ſubeſſe eſtima-
bat, ꝛ tunc transfertur dominium, vt d. l. ſi ego. in prin. Secun-
do caſu, quādo altera tantum eſt habilis ad dominium transfe-
rendū, tunc non transfertur. Et ſi extat pecunia, vendicatur, vt
d. l. ſi ego. in fin. ſm Dyn. Sed Pet. breuiter cum erratur in
cauſis diuerſis diſtinguit, aut vtraqꝫ cauſa eſt obligatoria, ꝛ
tunc non transfert dominiū, vt l. ſi dominiū. Aut eſt vna obliga-
toria, alia liberatoria, ꝛ tunc fauore liberationis, cedit in libe-
ratoriā, vt d. l. cū in corpus. ꝛ ſ. de ſol. l. q hominē. §. ſi debitorē.
ſʒ eū ꝛ hoc idem ſentit Jac. de Are. arg. l. Arrian⁹. ꝛ l. cū quidā.

Expeditiſumus de tertio arti-
culo, veniamus ad quartum. Primo queritur circa l. iſtā, qꝛ di-
cit, quod acta geſtaqꝫ, ꝛc. Nunquid per iſta verba promittens
habere ratum ꝛ gratum, videatur procuratori libera poteſtas
conceſſa? ꝛ videtur quod non, qꝛ libera poteſtas ſpecialiter eſt cō-
cedenda, vt ſ. de pecu. l. quam Tuberonis. §. alia. Et illud dicitur
ſpeciale, ꝙ eſt a generalitate verborū abſtractū, vt ſ. de ꝓcur. l.
Pōponius. in princ. Econtra videtur, quod ſic, qꝛ verba debent
aliqd operari, ſed niſi operarentur verba iſtam liberā admini-
ſtrationē, nihil importarent, qꝛ ꝛ ſine his dominus cogitur ra-
tum habere, ergo ꝛc. vt ſ. de leg. j. l. ſi quando. in princ. Prete-
rea hoc videtur per hanc legē. Nam procurator Ceſaris, hʒ li-
beram adminiſtrationem, qꝛ vendit bona fide, ſed nunc ita eſt,
quod liberam adminiſtrationem hʒ per iſta verba rata. in prin.
ꝛ hoc tenet hic glo. ſm quoſdam. Et magiſter Bernardus te-
net in apparatu ſuo. Quidam diſtinguunt, aut aliqua ſunt ſpe-
cialiter expreſſa, que ad liberam adminiſtrationem pertinent.
Verbi gratia, qꝛ dixit, do tibi poteſtatem vendendi, promittēs
ratum firmūqꝫ, ꝛc. Tunc videtur in omnibus data libera pote-
ſtas. Aut nō ſunt aliqua ſpecialiter expreſſa, ꝛ tūc non videtur
libera conceſſa poteſtas, vt ſ. manda. l. creditor. §. Lucius. Iſte
ſententie predictorū ſunt valde periculoſe: qꝛ ſi per iſta verba
generalia, videtur dominus concedere liberā adminiſtrationē,
periculum eſſet, cum magnum ſit habere liberā; qꝛ talis poteſt
oīa q dominus, excepto, ꝙ nō pōt donare, vt ſ. de don. l. filiuſfa-
* mil. cū ſimil. Quid ergo dicemus? *Certe credo dicendū eſſe,
ſm Pet. quod ꝑ verba predicta, nunquam concedatur libera po-
teſtas, qꝛ ſpecialiter eſt concedenda: ſpecialiter, id eſt, expreſſe.
Sic exponit glo. dictū §. alia. Preterea non eſt veriſimile, ꝙ ꝑ
generalia verba velit quis inferre ſibi preiudicium magnū, er-
go ꝛc. cum ꝑ huiuſmodi verba magnū poſſet generari preiudi-
ciū. Dicendū eſt, quod non videtur cōceſſa libera poteſtas, proba-
tur. Ecce lex dicit, quod ſi aliquis renuntiat caſibus fortuitis,
qꝛ ad hoc videtur renunciare quoquo modo neceſſe eſt, ꝙ ſpeciali-
ter enumerentur caſus, vt in l. ſed ꝛ ſi qs. §. queſitū. ſ. ſi quis cau-
tio. ¶ Preterea verba generalia, que ſequuntur aliquem actū, nō
operantur niſi declarationem illius ꝓcedētis actus, ſic in propo-
ſito verba, ratum, gratū ꝛc. non referuntur niſi ad actū determi-
nate cōceſſum. Probo, Lex dixit. Pater diuiſit hereditatē in-
ter heredes dicēdo, Tu habebis illam rem, ꝛ tu illā poſtea, ꝛc.
Deinde dicit generaliter, Vobis cōmendo ſeruos meos. Pro-
pter hoc non videtur primam diuiſionem deſtruere: ꝛ nouā fa-
cere, qꝛ verba iſta reſtringuntur ad diuiſionem in precedentibus
factā ergo ꝛc. vt C. fami. erciſ. l. quoties. Iſta eſt veritas, ſi re-
cte conſideretur. Non obſtat hec lex in princ. qꝛ hec non ſunt ver-
ba cōſtituenti ꝓcuratorē. Itē nō obſtat qꝺ verba debēt aliquid
operari d. l. ſi quū. qꝛ illa lex loquitur in vltima voluntate. vbi faciē-
da eſt lata interp̄tatio, ſʒ in actibus inter viuos vbi verba ſe-
quuntur actū ꝓcedentē determinatū, nō operantur vltra illud, ſed
eſt inculcatio verborū non neceſſaria, que non operatur: vt ſ. de
* aur. ꝛ argen. lega. l. pediculis. §. Labeo. * Scḋo q̄ritur, ꝛ nūquid
10 iſte ꝓcurator habens generalem ꝛ liberā, poſſit beneficia cōfer-
re ſpectātia ad collationē dn̄i? Videtur ꝙ non: qꝛ nō pōt donare
quantūcunqꝫ liberā habeat, vt ſ. de pac. l. ꝫ iuris ciuilis. §. ſi fi-
liuſfa. ꝛ ſ. de dona. l. filiuſfa. Econtra videtur quod poſſit: qꝛ etiam
habēs generale tm̄ pōt alienare ea q ſeruādo ſeruari non poſ-
ſunt. ergo ꝛc. vt ſ. de ꝓcurato. l. procurator tutorū. Sol. Dicit
Pet. ꝙ ea beneficia que dominus ſibi retinere nō poteſt, ſed ne-
ceſſario habet dare, procurator ſolum generale habēs pōt cō-
ferre. Non obſt. ꝙ nō poteſt conferre ꝛ donare: qꝛ cum habeat
neceſſe conferre, non videtur liberalitas, imo neceſſitas, vt ſ. de
leg. ij. l. vnū ex familia. §. de Falcidia. ꝛ de adi. leg. l. rem legatā.
Preterea ſicut dictū eſt, q habet generale, poteſt alienare que
ſeruādo ſeruari non poſſunt, ſed iſta beneficia intra certa tem-
11 pora cōferenda ſunt ꝛ ſi non poſſunt ſeruari: ergo ꝛc. ¶ † Ter-
tio q̄ritur circa iſtam materiam, pone ꝙ ego dedi mandatū Ti-
tio de libro meo vendendo, ipſe Titius mandauit alteri ven-
dendū, ꝛ ſic ſubſtituit alterū loco ſui, ille ꝓcurator ſubſtitutus
vēdidit, ego venio ꝛ volo retractare venditionem factam a pro-
curatore ſubſtituto. queritur nunquid hoc poſſim: Videtur ꝙ nō:
qꝛ procurator poteſt ad negotia quūqꝫ alium ſubſtituere, ſed ad
iudicium non, niſi poſt lit. conteſta. vt ſ. man. l. ſi procuratorē. §.
ſi quis. ꝛ C. de procura. l. neqꝫ. Econtra videtur quod ſic, qꝛ hoc
mandaui Titio, vt venderet: Titius vero non vendidit. ſed mā-
dauit vendēdū alteri: ergo ꝛc. vt ſ. man. l. diligēter. in prin. Pre-
terea videtur caſus, niſi cauilletur in litera. ſ. de diuer. ꝛ tem.
preſcri. l. in vſucapione. §. item adiciendū eſt. verſi. ꝙ ſi is ꝛc.
Quid dicemus? In iſta q̄ſtione ſunt varie ſententie doctorū.
Prima eſt ſententia gl. que dicit qꝺ venditio valet, nec retracta-
ri poteſt ob hoc, vt not. in d. §. itē adiciendum. Secunda eſt ſen-
tentia quorūdā, vt Mart. Silli. diſtinguentis inter procurato-
rem generalem ad negotia conſtitutū, ꝛ ſpecialem ad rem ven-
dendā. In primo dicit poſſe per ſubſtitutū negotium geri: vt
d. §. ſi quis. In ſecūdo non, qꝛ ea que ſpecialiter cōmittuntur, non
poſſunt aliꝫ demandari: vt ſ. tit. ij. l. j. ꝛ ſic intelligunt d. §. itē adij-
ciendū. Alij dicunt, aut eſt electa induſtria perſone, ꝛ non pōt.
Et ſic fuit in preallē. §. itē adiciendū. arg. ſ. man. in l. mandatū
diſtrahendo. ꝛ de ſolu. l. inter artifices. Aut non eſt electa ꝛ po-
teſt: vt §. ſi quis. Alij vt Jac. de Ra. dicunt ꝙ non valet vendi-
tio facta ꝑ ſubſtitutū qꝛ vbi exigitur ſpecialis conceſſio propter
magnitudinem rei cōmiſſe: ꝛ ideo non poteſt aliꝫ demandari, vt
ſ. tit. ij. l. j. Modo ita eſt ꝙ vēditionis poteſtas requirit ſpeciale
mādatū, nec ſufficit generale ad ita magnū negotiū: ergo ꝛc. vt
ſ. de procu. l. procurator tutorū. Aduertas, predicte tres ſentē-
tie ſatis recidunt in idem: nam qꝛ mandatum ſpeciale requirit
venditio, videtur magnū negotiū: ꝛ qꝛ magnū eſt negotiū, ex eius
cōmiſſione ꝓſumitur electa induſtria perſone: vt C. de ſum. trini. ꝛ
fide cathol. in epiſtola liquet, ad finem. Sed certe: qꝛ hoc fit ex
arduitate vel magnitudine rei cōmiſſe, eſt falſum in caſu noſtre
q̄ſtionis: nam licet vendendi poteſtas, requirat ſpeciale manda-
tum non ꝓpterea eſt arduū negotiū, alias hic ꝓcurator nō poſ-
ſet vendere vnū cultellum, ſine ſpeciali mandato: ꝛ tamen ꝙ hoc
ſit arduū negotiū, truffa eſt. Dicas ergo ꝙ procurator conſti-
tutus ad vendendū, nō pōt alium ſubſtituere, qꝛ fines mandati
excedit. ¶ Nam vos debetis ſcire, ꝙ eſt differentia inter nun-
tium ꝛ procuratorē. Nuntius enim verba cōtractus confert in
perſonam domini tantum, ꝛ non ſe obligat: vt ſ. de conſti. pec. l. q
autē. §. fi. ꝛ l. ſeq. Procurator vero confert verba contractus in
ſe, ꝛ ſuam perſonā obligat: vt ſ. de conſti. pec. l. eum qui. §. Iulia.
ꝛ C. ſi quis alteri vel ſibi. l. multū. Modo ita eſt, quod ſi mando
tibi vt vendas librū meū, ego mando ꝙ vendas, tu tanq̄ procu-
rator tuā ꝑſonā obliges. Si tu mādas aliꝫ, tu ꝓbes ſolū nuduʒ
miniſteriū, ꝛ non ſeruas finē mandati: ꝛ ideo non preiudicat mi-
hi, vt prealle. l. diligenter. ꝛ iſta eſt ratio illius §. itē adiciendū,
ſecundum Pet. Et hoc puto verū. Sententia ergo Jacobi pre-
fati ꝛ ſuorū ſequaciū, vera eſt, nō per rationes quas ipſi aſſi-
12 gnāt, ſed per rationem predictā. ¶ † Quarto queritur circa
materiam huius legis. Pone, ego volens repatriare ꝛ nō ha-
bēs pecuniā, tibi ſocio meo mandaui, qꝺ vēderes libros meos.
poſtmodum cum eſſem in partibus meis: qꝛ profeceram in hac
ſcientia, inueni multos amicos qui mutuauerunt mihi pecuniā,
ſic accidit mihi. Vnde penitui de cōmiſſione facta ſuper vēdi-
tione librorū, ꝛ miſi nuntium ꝑ certiorādo ſociū meū ne vende-
ret, ſed anteq̄ nuncius veniſſet erant libri mei venditi. Ego do-
lēs veni Bononiā, ꝛ volo reuocare venditionē dicens, qꝺ poſt-
quā penitui, dn̄ium non erat trāſlatum, queritur quid iuris.
Et primo videtur qꝺ non ſit tranſlatuʒ dominium, vt ſ. de man.
vin. l. ſi pater. in prin. vſ. ꝫ: vt ſ. man. l. ſi mandaſſem ꝛ in iſta q̄-
ſtione ſunt varie ſententie ſimiliter. Nā quidā diſtinguunt: Aut
erat talis procurator, in quem fuit tranſlatum dominium: ꝛ tūc
vʒ. Aut nō: ꝛ tūc nō vʒ: vt ſ. de do. l. ꝫ iure §. Si qs. ꝛ l. ij. §. ſi qs
donaturus. ꝛ not. ſ. de condi. ob cau. l. ſi pecuniā. §. ſi ſeruū. Pe-

vero ſimpliciter dicit in caſu queſtionis noſtre dominium non
eſſe tranſlatū, q2 deficit ſubſtantiale contractus: vt d. l. ſi pater.
argumen. ſ. de orig. iur. l. j. Sed ita eſt quod ad tranſlationem
dnij requirit̃ cōſenſus mei dn̄i, vt j. de reg. iur. l. id ꝙ noſtrū. Er-
go cum conſenſus domini deficiat ꝑ reuocationē, licet ꝓcurator
domini ignoret, nō transfert dominiū rei mee: q2 eſſentiale defi-
cit. Sed ꝯ iſtam ſententiā inſtatur, ad eſſe iudicij requiritur cō-
ſenſus domini, ſup cuius re litigat̃: ⁊ tamē reuocatio mādati fa
cta partibus ignorantib9 non ꝑiudicat: vt j. de ꝓcu. l. ſi procu-
ratorē. ⁊ C. de ſatiſ. l. vnica. Preterea vt debitor liberet̃, requi-
rit̃ conſenſus creditoris, ⁊ tñ ſi fuerit reuocatus ꝓcurator, ni-
hilominus cōtingit liberatio, vt j. de ſolutio. l. cum q̄s. §. j. Ergo
vr̄, ꝙ iſta ſentētia Pet. non ſit probabilis. Ad hoc reſpōdetur,
⁊ primo ad id qđ dicitur de iudicio, quod non eſt verum, ꝙ ad eſ-
ſe iudicij requirat̃ conſenſus domini: nam licet non conſentiret,
valet vt j. de procur. l. Plautius. Sed iſta non eſt bona reſpon
ſio. Nam verū eſt quod ad eſſe iudicij vt teneatur, nō reqritur
cōſenſus domini, ſed vt dn̄o preiudicet, bene requirit̃ eius con-
ſenſus, ſicut nec ad eſſe venditionis requirit̃ conſenſus domini
rei: q2 rem alienam quis vendere poteſt, non tamen in preiudi-
cium domini ita eſt in iudicio: vt j. de ꝓcu. l. in cauſe. §. ſed hoc
ita. ⁊ l. ſed ⁊ he. in prin. ⁊ j. iud. ſolu. l. iij. Quid ergo dicemus?
Dico ſm eū, ꝙ ſpeciale eſt in hoc caſu: q2 de liberatione agit̃ hic.
Similiter reſpondetur ad id quod dicitur de ſolutione, vbi ad
eius eſſe requiritur voluntas creditoris, ꝙ ibi fallit fauore libe
rationis, cuius gratia eſt ſpeciale, ⁊ ſic eſt in alio caſu fauore li-
berationis. Et quando erratur in diuerſis cauſis, quarum vna
eſt obligatoria, altera liberatoria, ibi cedit ī liberatoriam fauo
re liberationis: vt j. de ſolu. l. qui hominem. §. ſi debitorem. ⁊ j. ſi
cert. peta. l. eius qui rome. §. quas vero. Secus vbi eſt vtraque
obligatoria: vt dixi ſ. in diſtinctione, circa ſi. De articulo huius
13 q̄ſtionis pleniſſime dixi C. mād. l. mādatū. dic vt ibi. ¶ † Quin
to ⁊ vltimo querit̃: q2 hic dicit̃ ꝙ aditio hereditatis conſiſtit in
animo, nūquid ſolus animus ſine aliquo actu extrinſeco, faciat
aliquē heredē, vel cū animo requirat̃ actus extrinſecus? Dicit
Jac. de Ra. ꝙ requirit̃ ꝙ animus declaretur ꝑ aliquem actum
extrinſecū: q2 res de qua cōſtare nō poteſt dꝫ ꝑ adminicula ſua
ꝓbari: vt j. de cōdic. cau. da. l. dedi. la. j. §. ſꝫ ſi ſeruus. ⁊ j. de pen.
l. cogitationis. Et ſic intellige de acqui. here. l. pro herede. cuꝫ ſi
mi. Hinc eſt, ſm eum, ꝙ mentalis ratihabitio de qua nō conſtat
nō obligat: vt dicit j. de nego. geſt. l. Pomponius. Sed ꝯ eū vi-
det̃. j. de teſt. tu. l. duo ſunt Titij. Sed ipſe intelligit predicta ve
ra vbi ius nō deficit, id eſt, iuris preſumptio, vt ſi factū eſſet cer
tum: q2 eſſet tutor de quo teſtator cēſit, tamē quando non appa
ret, neuter eſt tutor. Idē eſt quando duo ſunt Titij legatarij. ⁊
non apparet de quo teſtator cenſerit: vt j. de leg. j. l. ſi q̄s a filio.
§. j. de reb. dub. ſi fuerit neuter eſt legatarius, q2 deficit proba-
tio, non autē deficeret ius, id eſt, iuris preſumptio ſi factū cō-
ſtaret, ar. j. ad leg. Aquil. l. ſi ex plagis. §. i clivo Capitolino. Pe
trus tñ tenet contrarium. Dicit em̄ quod ſolus animus facit
quē heredē, ⁊ ſola mētalis ratihabitio obligat etiam, de qua nō
cōſtat probatio. Exemplū dicit, ſi dedi tibi ſeruum vt manumit
teres, intra paſcha, ⁊ penitui ꝙ potui, nec te certioraui, ꝙ ſi ma-
numittas, nō erit liber, q2 lex eſt in propoſito: vt j. de condictio.
cauſa dat. l. ſi pecuniā. §. ſi ſeruū. Illa lex nō dicit hoc: ſꝫ gloſſaꝫ
q̄ eſt ibi ſed facit l. ſi pr̄. de manu. vindic. Tñ lex dicit, ꝙ ſi pr̄ de
cedit filio iam nato, ⁊ relicta vxore, de qua dubitat̃ vtrū eſſet p̄-
gnans, cū in veritate nō eſſet, ꝙ filius natus in totum eſt heres
lege q̄ certa eſt, hoc faciente, vt ij. de acqui. her. l. ventre. §. j. Sic
ille eſt tutor, ille eſt legatarius, de quo teſtator ſenſit. Facit em̄
hoc ipſa lex, q̄ de omnibus certa eſt. Uerum ñ q2 nō apparet, lꝫ
ſit tutor ⁊ legatarius ſm veritatē lex eum non admittit, vt di-
ctis ll. Et licet ſit in veritate acquiſitū dn̄ium, habetur pro nō
acq̄ſito, ⁊ ꝑ cōſequēs ꝓ non receſſo: vt j. quib. ex cau. maio. l. nec
vtilē, ⁊c. Ex ħis habes finē huius ſolennis. l. reperite ꝑ do. Cyn.

ADDITIONES.

* CLAVD. ¶ Ergo dicemus. Uide ad huius confirmationē ali
qua ꝑ Felyn. in c. licet in corrigendis. de offic. ordin.
* CLAV. ¶ §. Labeo. iſtud videtur eſſe contra doctrinam Bar.
in rub. de contrah. empt.

LEX SECVNDA.

Quod ſi ea. Nota hic gl. ſuper verbo huiuſ
modi hereditatibus. que videt̃
velle, ꝙ ſicut procurator adire hereditatē non poſſit:
vt l. Paulus reſpondit. alias per procuratorē. de ac
a qui. hered. ſic[a] per procuratorem repudiari non poſſit:[b] quod
b nota cum legibus quas allegat.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sic per procuratorē idem tꝫ Barb. cōſ. xviij. vol.
ij. Idem tenet Ang. ⁊ Imo. in l. apud Julianum. §. vtrum. j. ad
treb. ⁊ Bar. in l. recuſare. eod. tit.
b ALEX. ¶ Repudiari non poſſit. Contrarium ſentit glo. in l.
apud Jul. §. vtrū. in verbo ⁊ reſtituere. ad Treb. ⁊ ibi ꝑ Imo.
⁊ Bald. in l. recuſare. eo. tit. in princ.

LEX TERTIA.

1 ☞ Teſtis ratio debet eſſe diuerſa a dicto, ⁊ ſi eſt eadem non va
let dictum.
2 Bannum datum ad inſtantiam partis, an poſſit per ipſam par
tem reuocari.

Curatores. Procurator Ceſaris non po
teſt imponere penā deporta-
tionis ſed colonos improbos, poteſt a colonia re-
mouere neqꝫ ad eādē iterū reuerti poſſunt. h. d. Not.
a ꝙ ratio non dꝫ eſſe eadē cū dicto.[a] Simile not. in l. j. de exerci.
1 Et ſic eſt argum. † ad dictū teſtis, ꝙ ſi interrogat̃ de cauſa, ⁊ aſ
b ſignat cauſam eandem cum dicto[b] nihil valet eius teſtimonium,
2 vt hic. Et Guli. allegat hunc tex. ad queſtionem, † ꝙ ſi ad peti-
tionē partis eſt datū bānū ꝑ iudicē ꝯ alterā partē, modo par-
tes veniunt ad concordiā, pars ad cuius petitionē fuit datū bā
nū, vult hoc bannū remittere, videt̃ ꝙ bānū non poſſit remitti
ſine iudice: vt hic. In ꝯrarium, q2 in fauorē partis fuit datū bānū:
ergo ei poteſt renunciari: vt l. ſi quis in cōſcribendo. C. de pac.
Item pretor dꝫ partes cōcordare: vt l. j. §. ⁊ poſt. j. de oper. no.
nun. tñ eſt ꝯ hunc tex. facit l. ij. in fin. C. de lib. ⁊ eorum libe. Iteꝫ
q2 non poteſt ſine iudice: vt in auť. de nup. §. ideoqꝫ.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cū dicto. An ſi dictū teſtis ſit idem ꝙ ratio, valeat:
vide Bart. ꝑ illū tex. in l. qui interrogatus. j. de peti. here. vide
Bar. in l. inter omnes. §. recte de fur. vide Bal. in l. non omnium
ſ. de legi. Adde tñ ſꝫ Bal. in l. ij. in vj. q. C. de teſti. ꝙ ſi teſtis ſi
mul annectit rōnem ⁊ dictū q2 dicat ꝙ vidit talē cōmittētē ho-
micidiū, interrogatus poſtea de cā ſcientie, non tenet̃ reſpōde-
re. Sed ſi idē reſpōdeat, bene vꝫ eius dictū. Et idē Inn. in c. cū
cauſam. de teſtib. ⁊ adde Alex. de Imo in cōſi. cxxxvi. iiij. volu.
b P. PAV. P. ¶ Aſſignat cauſam. vide ad Bar. in l. qui interrogat
j. de pet. here.

---

a De officio ei9, cui mandata eſt iuriſdictio.[a] Rub. xxi.

¶ Rubrica noſtra continuatur hoc modo. Dictū eſt ſ. de offi-
cio iudicio iudicum ordinariorū, nunc videamus de officio de-
legatorū. Et vidēdū q̄s poſſit delegare, ⁊ dicā in l. more maio-
rū. j. tit. ij. Et cui poſſit fieri delegatio, dicā in l. eū q. j. titu. ij. ⁊
l. j. C. q pro ſua iuriſdi. Et que pñt delegari, videbitis ſtatim, ⁊
dixi ſ. de offic. procon. ⁊ leg. l. nec quicq̄. §. vbi decretū.

ADDITIO.

a ¶ De officio eius cui mādata eſt iuriſdictio. Adđ poſt d. Iaſ.
inꝙtū ponit in laico an poſſit delegari cā clericorū, qđ pulchre
voluit Abb. cōſi. lxij. j. lib. P. PAV. P. ¶ Uide an delegatus ſit
maior vel dignior ordinario, ⁊ qn̄o. Uide Fely. in c. cōſultatio
nes. §. ſane in princ. de offi. deleg. Decium in rubr. eo. tit.

LEX I.

1 ☞ Magiſtratus municipales cognoſcūt tm̄ de vtilib9 cauſis.
2 Cauſarum quatuor ſunt genera.
3 Cauſe meri ⁊ miſti imperij delegant̃ in caſu abſentie, quo ad co
gnitionem. ⁊ nu. 5. ⁊ qn̄ eſt infirmus ordinarius, nu. 11.
4 Argumentū a contrario ſenſu eſt licitum. ⁊ nu. 7. ⁊ qn̄ nu. 16.
5 Delegatus poteſt inſignem latronem punire, qn̄ eſſet pericu-
loſum eius penam differre.
6 Subſtitutus in locum iudicis abſentis vel mortui, dicitur or
dinarius, ⁊ non delegatus.
8 Cauſa vna meri imperij vel miſti nō pōt ꝑ ordinariū delegari.
9 Imperator vel ꝓnceps poteſt delegare cauſam meri imperij.
10 Delegatus principis poteſt delegare cām meri imperij.
12 Preſes etiam multuꝫ occupat9 nō delegat cām meri imperij.
13 Preſes multū occupatus in cauſis meri imperij poteſt vnam
ex ipſis delegare.
14 Ordinarius qui propter abſentiā delegauit ſi reuerſus eſt, iu
riſdictio delegati ſtatim expirat. ⁊ ad eum reuertitur.
15 Subſtitutus loco abſentis vel mortui, cognoſcit de cauſis me-
ri imperij.

Quicunque. Ad euidentiā huius ti-
tu. ſcias ꝙ magiſtratuū
plures ſunt ordines. Nā quidā ſunt illuſtres, q
dā ſpectabiles, qdā clariſſimi, qdā īfimi, vt ma
giſtratus municipales. Qui ſunt iſti, vidiſtis ꝑ
ordinē in gl. rubricarū a ti de ſenatorib9, huſqꝫ
que. ⁊ gl. eſt plana in auť. vt ab illuſtri. ⁊ q ſuper eos ſunt ī pn.
in verſi. poſt magnificētiſſimos. colla. v. ⁊ ibi enumerat̃ q̄tus
a gradus ſupilluſtriū, vt papa ⁊ imperator,[a] hic vero quatuor
enumerantur.